

ΣΚΕΒ

Έρευνα και Ανάλυση
Παρατηρητήριο Ανταγωνιστικότητας

Τεύχος 13
Οκτώβριος 2003

Δελτίο Ανταγωνιστικότητας

**ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**
Τρέχουσες Πιέσεις – Μακροπρόθεσμες Επιλογές

Η έκθεση που ακολουθεί παραθέτει τρεις παράγοντες του διεθνούς περιβάλλοντος για τους οποίους μεσο-βραχυπρόθεσμα γίνεται επιτακτικότερη η ανάγκη εκσυγχρονισμού των δομών της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, για να προστατευτεί η ανταγωνιστικότητά της και να διασφαλιστεί η μακροχρόνια ανάπτυξή της.

Οι τρεις παράγοντες του διεθνούς περιβάλλοντος που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας είναι :

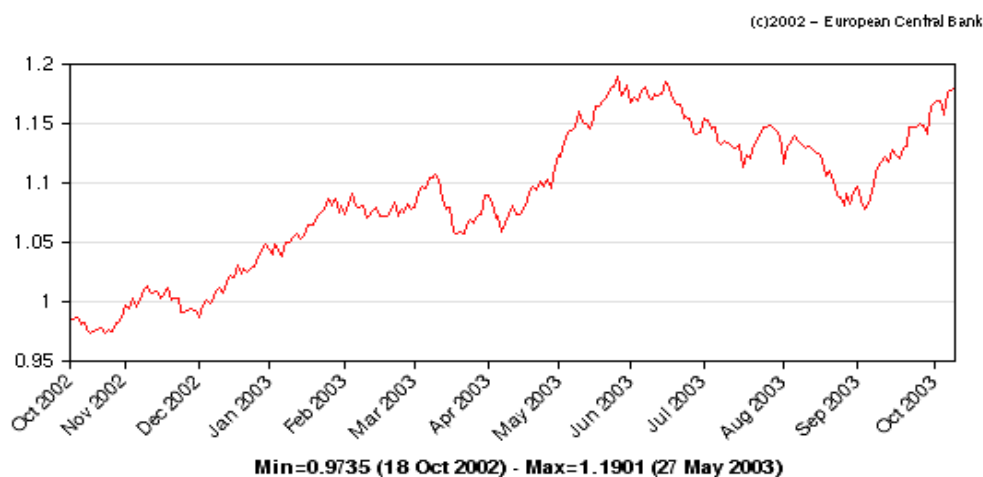
- i. Η ισχυροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου.
- ii. Η διαμόρφωση της τιμής του πετρελαίου σε υψηλά επίπεδα.
- iii. Η διεύρυνση της ΕΕ που έχει συμφωνηθεί να πραγματοποιηθεί το 2004, αλλά και οι περαιτέρω διευρύνσεις που αναμένονται για μετά το 2004.

i. Η ισχυροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου

Στο πρώτο τετράμηνο του 2003, το ευρώ ανατιμήθηκε σε σχέση με το δολάριο κατά 7%, το δεύτερο τετράμηνο του 2003 ανατιμήθηκε κατά 8%, ενώ από τις αρχές του Σεπτεμβρίου έχει ανατιμηθεί περισσότερο από 9%. Η τάση για το 2004, σύμφωνα με εκτιμήσεις διεθνών αναλυτών, είναι περαιτέρω ανατίμηση του ευρώ έναντι του δολαρίου, που μπορεί να φτάσει ως και 10%.

Η έκκληση στην συνεδρίαση των G7 στα τέλη Σεπτεμβρίου για «μεγαλύτερη ευελιξία στις συναλλαγματικές ισοτιμίες», αποτέλεσε την αφορμή για να αυξηθεί η συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ - δολαρίου. Λίγες ημέρες αργότερα ο Wim Duisenberg πρόεδρος της ΕΚΤ, επιδείνωσε την πορεία της συναλλαγματικής ισοτιμίας του δολαρίου, δηλώνοντας ότι «το μεγάλο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών των ΗΠΑ, θα συντελέσει αναπόφευκτα στην περαιτέρω εξασθένηση του δολαρίου». Εντούτοις, αργότερα, οι νέες δηλώσεις του Duisenberg, για παρερμηνεία των δηλώσεων των G7, εξομάλυναν τις πτωτικές τάσεις του δολαρίου. Επομένως, βραχυπρόθεσμες τάσεις μπορεί να συγκρατηθούν από συγκυριακές εξελίξεις. Υπάρχει όμως σοβαρή πιθανότητα η τιμή του ευρώ να διατηρηθεί υψηλή και μακροχρονίως.

Παρακάτω φαίνεται διαγραμματικά η πορεία της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου, για το τελευταίο έτος: Οκτώβριο 2002 με Οκτώβριο 2003.

Πηγή: ΕΚΤ

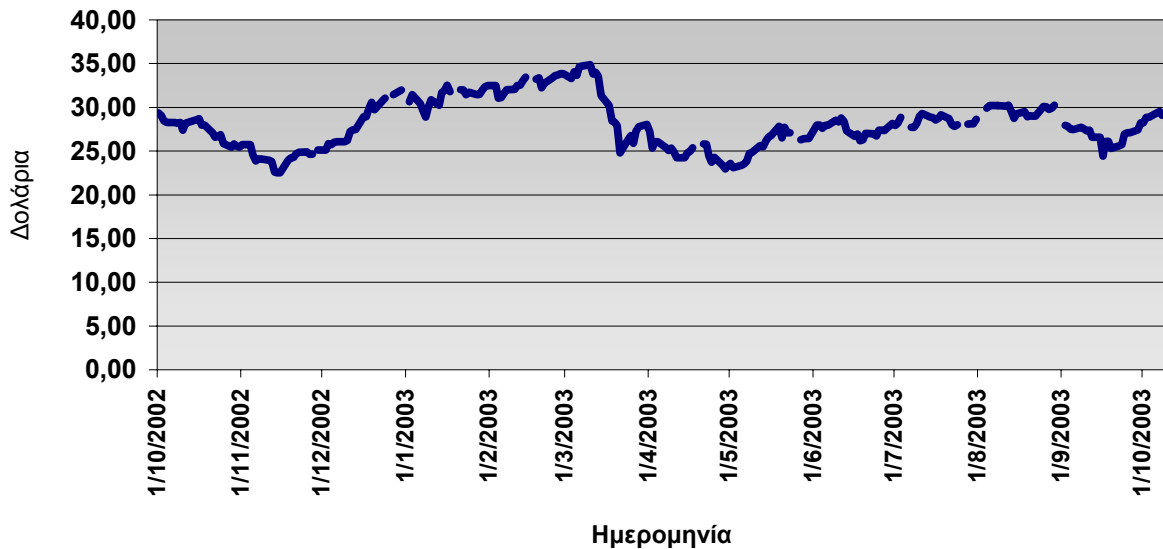
Ενδείξεις επιπτώσεων στην Ελληνική Οικονομία από την ισχυροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου :

- ✓ Περαιτέρω πιέσεις στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων, τα οποία γίνονται ακριβότερα σε σχέση με τα αντίστοιχα προϊόντα χωρών εκτός της ΕΕ.
- ✓ Πιέσεις στο εμπορικό έλλειμμα – τάσεις αύξησης των εισαγωγών, πολύ ταχύτερης από την αύξηση των εξαγωγών. (ΕΣΥΕ, 26/9/03)
- ✓ Προβλήματα στην προσέλκυση τουριστών, ιδιαίτερα σε σχέση με τις αυξημένες προσδοκίες της προ-ολυμπιακής περιόδου.

ii. Η διατήρηση της τιμής του πετρελαίου σε υψηλά επίπεδα

Η τιμή του πετρελαίου σε δολάρια ανά βαρέλι κυμάνθηκε τον τελευταίο χρόνο μέσα στο εύρος των \$25 και των \$35.

**ΤΙΜΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ (Brent) σε \$ ανά Βαρέλι
Οκτώβριος 2002 με Οκτώβριος 2003**

Πηγή: ΣΕΒ, επεξεργασία στοιχείων International Energy Price Information

Επιπτώσεις της διατήρησης της υψηλής τιμής του πετρελαίου στην ελληνική οικονομία:

- ✓ Πιέσεις στην ανταγωνιστικότητα κόστους στον τομέα των μεταφορών, που στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα εξαρτημένος από το πετρέλαιο, λόγω έλλειψης ικανού σιδηροδρομικού δικτύου που θα περιορίσει τις μεταφορές με φορτηγά και λόγω των σημαντικών αποστάσεων από τις κύριες αγορές εξαγωγών της κεντρικής Ευρώπης.

iii. Η διεύρυνση της ΕΕ

Η διεύρυνση της ΕΕ από 15 σε 25 χώρες τον Μάιο του 2004, φαίνεται ότι δεν θα είναι και η τελευταία. Σύμφωνα με δηλώσεις του Günter Verheugen, επίτροπου της ΕΕ αρμόδιου για την διεύρυνση (Financial Times 10/10/03), η διεύρυνση της ΕΕ δεν θα σταματήσει τον Μάιο του 2004, αλλά αναμένεται να συνεχιστεί το 2007, με την Βουλγαρία και την Ρουμανία, όπως και αργότερα, ενδεχομένως με την Τουρκία, ενώ χώρες όπως η Κροατία, η Ουκρανία και η Ρωσία περιλαμβάνονται στα σχέδια της Επιτροπής για ανάπτυξη στενότερων σχέσεων.

Η διεύρυνση μπορεί να δημιουργεί ευκαιρίες αλλά και ανταγωνιστικές δυσκολίες για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Τέτοιες δυσκολίες είναι:

- ✓ Σταδιακή μείωση των ενισχύσεων των ευρωπαϊκών ταμείων. Ως σήμερα οι ευρωπαϊκές ενισχύσεις τονώνουν την ζήτηση και ενδυναμώνουν την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.
- ✓ Αρκετές από τις νεοεισερχόμενες χώρες στην ΕΕ ή τις υποψήφιες για ένταξη, διαθέτουν σχετικά φτηνό και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, με καλό εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Πολλές από τις χώρες αυτές διαθέτουν επίσης επίπεδο ανάπτυξης παραπλήσιο με της Ελλάδας, ισχυρή βιομηχανική παράδοση, και νομισματικά εργαλεία τόνωσης της ανταγωνιστικότητας τιμών, που πλέον η Ελλάδα δεν διαθέτει.

Οι παραπάνω συνθήκες, καθιστούν τις νέες χώρες της ΕΕ, ελκυστικότερες για την προσέλκυση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων, αλλά και ενδυναμώνουν τον όγκο των εξαγωγών τους. Σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα του ΚΕΠΕ, η αύξηση του όγκου των ελληνικών εξαγωγών βιομηχανικών και μεταποιημένων προϊόντων από την Ελλάδα στην Ε.Ε. ήταν κατά την περίοδο 1993 – 2000, ίση με 40%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Πολωνία, την Ουγγαρία, την Τσεχία, την Σλοβενία και την Εσθονία ήταν 206%, 451%, 344%, 119% και 1645%.

Συμπέρασμα:

Η ανατίμηση του ευρώ, οι υψηλές τιμές του πετρελαίου και το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν θα είναι πλέον από τους κύριους δέκτες των ευρωπαϊκών ενισχύσεων, κάνουν επιτακτική την ανάγκη να γίνουν αλλαγές στην ελληνική οικονομία και κοινωνία, που θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα της χώρας όχι σε επίπεδο τιμών και κόστους αλλά σε επίπεδο ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Μπαίνοντας σε μια νέα εποχή που το πλεονέκτημα της Ελλάδας δεν θα είναι πλέον το ότι είναι μια ευρωπαϊκή χώρα χαμηλού κόστους παραγωγής, οι επιχειρήσεις και η οικονομική πολιτική πρέπει να αποδώσουν μεγαλύτερη βαρύτητα σε πολιτικές όπως:

- ✓ Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε προϊόντα / υπηρεσίες, τεχνολογίες παραγωγής και μεθόδους οργάνωσης, και στην εξυπηρέτηση των πελατών/ χρηστών της ελληνικής παραγωγής.
- ✓ Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος με:
 - Μείωση της γραφειοκρατίας.
 - Αύξηση της διαφάνειας.
 - Περιορισμό της διαφθοράς.
 - Δημιουργία ανταγωνιστικότερων συνθηκών φορολογίας.
 - Μείωση του αριθμού των απαιτούμενων διαδικασιών ρυθμιστικού χαρακτήρα για την ίδρυση και λειτουργία μιας επιχείρησης: περιορισμός του κόστους σε χρήμα και χρόνο.
 - Ευελιξία στην αγορά εργασίας- μείωση του μη μισθολογικού κόστους.
- ✓ Υιοθέτηση πολιτικών στον τομέα της παιδείας με στόχο την παραγωγή υψηλά εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού με τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που απαιτεί η κοινωνία και η τεχνολογία της γνώσης.